

դիչ կրնան թուիլ այդ ապականարար Կործանիչին բերնին մէջ. իսկ վերջին վաղանցուկ զբոլջումը, երկնքին առջեւ նորէն ծնրաղբելու, նորէն Աստուծոյ ծառայ մը դառնալու իր բաղձանքը եւ հուսկ ապա իր Կորուսիչի նենդածէտ դերասանութիւնները կրկնապէս զգուշի եւ անախորժ կ'երեւան՝ այդ նախկին աղւոր խռանքներէն յետոյ :

Հակառակ բոլոր վերապահումներուն, Եղիան

կը մնայ մին ամենէն վրդովիչ, ամենէն խորունկ եւ ամենէն հմայիչ գործերէն զոր մարդկային միտքը երկնած ըլլայ. յղացումը հոն կը հասնի մերթ մտածման ամենաբարձր կատարներուն, եւ արտայայտութիւնը, որքան ալ անհաւասար, յաջող կտորներուն մէջ՝ կը պարուհանկէ ամենէն հրաշալի էջերը իմաստասիրական քնարերգութեան :

ԱՐՇԱԿ ԶՕՊԱՆԵԱՆ

Ե Լ Ո Ա

ԿԱՄ

Հրեւտակներու ֆոյրը

ԽՈՐՀՐԴԱՔԵՐԹՈՒՄՍ

ԵՐԳ ԱՌԱՋԻՆ

ԽՆՈՒՆԻ

րկրիս վերայ ծնաւ հրեւտակ մ'այն օրերուն մէջ երբ անոր Բրնակիչները Փրկչին միջնորդութեամբ կ'ազատուէին, Իր անշուք ընկերներուն հետ՝ իրեն պէս վրաբանդի, Հեռացեր էր Յիսուս Բեթանիոյ պարիսպներէն. Դաշտավայրին մէջէն խոյս կուտար քայլով մը դանդաղ, Կանգ կ'առնէր՝ մերթ ընդ մերթ՝ ազօթելով ու սփոփելով, Արտի մ'եղերքը նըստած՝ իր օրինակ ցոյց կուտար զայն, Եւ կամ կը պատմէր Սամարացւոյն առակը, Մոլորած ոչխարին կամ չար հովուին պատմութիւնը, Կամ խաբեբան կը նմանցընէր ճերմակ ծեփուած գերեզմանի. Յետոյ, առաջ տանելով տիրապետումը խաղաղիկ, Մըտիկ կ'ընէր Քանանուհւոյն իրեն ուղղած խնդրանքին,

Անառաջնորդ էնոր աղջկան կը ցուցընէր իր ճամբան ,
Ապա ձեռքերը կը դընէր մանուկներու գլխուն վրայ :
Ի ծընէ կոյրը կը տեսնէր , առանց եղածն ըմբռնելու ,
Բորտոն ու խուլն որ իրար կը տեսնէին ու կ'ըպչէին .
Եւ ամենքն , իբրեւ հրաժեշտ անոր արցունք ձօնելով ,
Անապատէն ուր Աստուածն աքսորեցին՝ կը մեկնէին :
Մարդու որդի , ծնունդի չարիքներուն ենթակայ ,
Ան կը սկըսէր մեծագոյնէն , պանդխտութեան չարիքէն ,
Իր քաղաքէն հեռանալով , հնազանդելով հրամանին ,
Ամէն կերպով կատարելու համար ինչ որ զուշակուած էր :

Այդ պահուն իր բարեկամներն , Յուդայի մէջ , կը տեսնէին
Հասնիլն իրենց վախճանին զոր յետաձգած էր անիկա :
Ղազարոս , զոր կը սիրէր , եւ որուն ա'լ չէր այցելեր ,
Մեռաւ , բոլորած ըլլալով շարքն իր օրերուն .
Բայց Աստուծոյ վայելիչ սէրն՝ ապրիլ ըսել չէ՝ միթէ :
Մեկնեցաւ գիշերանց . իր ետեւէն կ'երթային
Մեռնողին մանկամարդ երկու քոյրերն , որոնց մօտ
Ապաստան էր գտած իր վրտանդի օրերուն ,
Մարիամն ու Մարթան . արդ , այն Մարեամն էր էսիկա ,
Որ անուշ իւղ հոսեցուց , 'ւ ատոր համար պարսառուեցաւ .
Կ'ողբային ամենքն . ի զո՛ւր « Կը քնանայ կոր » կ'ըսէր Յիսուս .
Ինքն իսկ պատանքն ու մեռելը տեսնելով՝ արտասուեց :
— Ո՛վ արցունք սրբազան , բարեկամի սիրոյն ձօնուած ,
Օ՛հ , հովերուն քրմայքին չը ձգուեցար դուն . վայրահակ
Սրորէներուն աղամանդէ սափորը որ մարդոց աչքին
Անտես է , քեզ քնքշօրէն ընդունեցաւ , եւ ինչպէս
Հրաշալիք մ'երկրնքին համար անգամ զարմանալի ,
Քեզ տարաւ՝ ճանաչալող՝ հանեց մինչեւ ոտքն Անուհին .
Մշտաբաց աչքէն ինկած մէկ բարեհաճ նայուածք մը
Յուզեց եւ փաղփկեցուց անձառելի այդ ընծան .
Եւ Հոգին Սուրբ , անոր վրայ իր զօրութիւնն հոսելով ,
Տըւաւ կեանք ու հոգի աստուածային այդ իսկութեան :
Ինչպէս խուսկն որ կ'այրի արեգակին լոյսին տակ ,
Տեսնուեցաւ այն ատեն ճերմակ էակ մը յարաճուն ,
Որ ծոցէն կը բարձրանար չըլացուցիչ սափորին ,
Եւ ձա՛յն մը լըսուեցաւ որ կը կանչէր՝ « Ելո՛ս » ,
Ու հրեշտակն , երեսնալով , « Աւասի՛կ եմ » պատասխանեց :

Երկրնքին հանդէպ որ զէն ըզմայլանքով կը գիտէ ,
Կ'ընթանայ՝ չքեզ՝ ղէպ ի Աստուած , զերդ հարս մը զէպ ի տաճարն .
Աղւար ճակատն ինչպէս աղւոր շուշան մը ջիւնջ է եւ մաքուր ,

Ու քողի մը կապուտակ ծալքերը վեր կը վերցնէ .
 Ընտր մազերը , խարտեաշ որաներու պէս բաժնուած ,
 Կը թողուն կորսելի շողիններուն մէջ օգին
 Իրենց թոյլ ալիքներն , ինչպէս վարսամն երկնաշու
 Գիշերին մէջ կը հալեցնէ իր շտապները փառաշող .
 Վարդ մը , նախկին նոյններուն տակ նորածագ առաւօտին ,
 Կուսական կարմրութիւնը չունի թարմ էնոր մոյքին .
 Եւ լուսինն , որ անտառին թանձրութեան մէջ լոյս կը ափռէ ,
 Ընտր անուշ մէկ նայուածքին անուշութեանը չի հասնիր .
 Արծաթէ են էնոր թեւերն , պատմուճանի մը տակ աժգոյն՝
 Մերթ կ'երեւայ ու կը թաքչի մերթ էնոր ռաքն ըսպիտակ .
 Ու լա՛նջքը , յուզուած , բայց հազիւ թէ նշմարելի ,
 Վեր կը վերցնէ չրջագըծերը երկնային հիւսկէնին :
 Կին մըն է միանգամայն , հրեշտակուհի մըն է գողտրիկ .
 Ոգիններու այդ ժողովուրդն , այդ ընտանիքը սիրազեղ ,
 Որ մեզի մօտ , մեզի համար , կ'ազօթէ միշտ ու կը հսկէ ,
 Կը միացնէ սուրբ սէրերու մէջ իր մաքուր իսկութիւնը .
 Ռափայէլ հրեշտակապետն , երբ աշխարհիս վերայ իջաւ ,
 Եղեմի պուրակներուն տակ պատմեց բաղցր այդ խորհուրդը :
 Բայց ոչ մին այդ քոյրերէն զոր ցտեղծեց Տէրն անոնց համար ,
 Աւելի խինդ չըրերաւ Երանելեաց Երկնքին մէջ :

Անց թեւերով պաշարուած Գէորգէներն հրատույր ,
 Սէրորէները , պաշտպան հաւատարիմ սէրերու ,
 Գահերն , Արութիւններն եւ Իշխաններն ու Խանդերն ,
 Պահպան Ոգիներն , Զօրութիւններն , Պերճութիւններն ,
 Ու Երազները բարեպաշտ , ու Ներբողները սրբազան ,
 Բոլոր մաքուր Հրեշտակներն ու բոլոր մեծ Հրեշտակապետք ,
 Եւ ինչքան որ բընակիչ ունի Նրկինքն իր ծոցին մէջ ,
 Ամենքն ալ , քօղարկուած իրենց ոսկի թեւերով ,
 Ճակատներն ծրոնցին մինչեւ ձիւնէ ռաքերն էնոր ,
 Եւ կոյսերն՝ իր քոյրի՛րը՝ թափօրին միանալով ,
 Ինչպէս բոցերը ցայտական կ'երեւան շուրջը լուսինն ,
 Ձեռք ձեռքի տըւած՝ եկան փութացին դէն տեսնելու .
 Կը կախուէին էնոնց անբիծ մէջքէն ոսկի տաւիղներ ,
 Ու ծաղիկներ , զոր բընութիւնն Նրկնքին մէջ միայն բուսցուց ,
 Մաղիկներ զոր մարդկային ամառներուն մէջ չենք տեսնիր ,
 Կը թափէին էնոնց ձեռքէն ինչպէս անձրեւ յորդառատ :

« Երնէ՛կ » , ձայներ անզուգական օրհներգեցին այն ատեն ,
 « Երնէ՛կ այն աշխարհին որուն վրայէն պիտի սահին
 Ընտր քայլերը գըթած : Երբ խեղճերու մէջէն անցնի ,
 Անոնց վերայ տարածուի՝ պիտի ոգին ըսփոփարար :

Ո՛ր գունան էնոր կը սպասէ քայլն : Ո՛ր դարը զէն կը ցանկայ :
Պիտի ծննդն նոր երկինքներ , որ էն անոնց հրամայէ : »

Օր մը . . . (Ինչպէս համարձակիլ օր անունով անուանել
Ինչ որ երբեք ոչ նըւազում ունի եւ ոչ վերադարձ .
Մարդկային բարբառներուն աղքատութեանն անմատչելի ,
Յաւերժութիւնը մեր մտքին միշտ քողապատ կը մընայ .
Եւ որպէս զի ըմբռնե՞ք մին այդ հակիրճ վայրկեաններէն ,
Պէտք է անոնց ժամանակի անուններէն մին կիրարկենք) ,
Օր մը , անմահ պետութեան բընակիչներն , անխոհեմ ,
Միացան սորվեցընելու էնոր ինչ որ չէր գիտեր .
« Եյոա՛ , կ'ըսէին , օ՛հ , լաւ հսկէ՛ քու վրադ .
Հրեշտակներն ալ կրնան իյնալ . գեղեցկագոյնը մեր մէջէն
Այլ եւս հոս չէ . եւ սակայն իր մաքուրութեանը մէջ նախկին ,
Անիկա կը կոչուէր այն ուր կըրողն է յոյսին ,
Որովհետեւ ան սէր ու կեանք ամենուրեք կը տանէր ,
Աստղերուն կը հաղորդէր հրամաններն Աստուծոյ ,
Երկիրն անոր կը հռչակէր գեղեցկութիւնն աննըման՝
Լուսաբնտ անուանելով առաւօտեան աստղիկը ,
Ազամանդ վառ ի վառ զոր իր ճակարկն վրայ շառագոյն
Արեգակն իր ոսկի վարսերուն մէջ է գետեղած .
Բայց կ'ըսեն թէ հիմա պրտակազուրկ է անիկա ,
Թէ կը հեծէ , թէ մինակ է , թէ ոչ ոք զայն կը սիրէ ,
Թէ ոճիրի մը սեւութեամբն անոր աչքերն են ծանրացած ,
Թէ այլ եւրս չի գիտեր խօսիլ լեզուն երկրնքին ,
Մահ կայ բոլոր բառերուն մէջ որոնք կ'ելլեն իր բերնէն .
Կ'այրէ ամէն ինչ որ տեսնէ , կը խամրէ ինչ որ չօչափէ .
Այլ եւրս ո՛չ չարն ըզգալ կարող է եւ ոչ բարին .
Հրճուանք իսկ չ'ունենար իր պատճառած աղէտներէն .
Երկինքն , որուն բնակիչն էր ան , զայն յիշելով կը վրդովի .
Ոչ մէկ հրեշտակ պիտ' յանդգնէր անոր վարմունքը քեզ պատմել ,
Ոչ մէկ հրեշտակ պիտ' յանդգնէր անոր անունն արտասանել : »
Եւ կարծեցին թէ Եյոա զայն անիծէր պիտի . բայց ո՛չ .
Ջարտուրանքն էնոր դէմքը խաղաղիկ չայլայեց .
Ու երկինքին համար ասի եղաւ նըշան մը խռովիչ .
Էնոր շարժումն առաջին՝ սարսափի դող մը չեղաւ ,
Այլ մերձեցում մը մանաւանդ՝ օգնելու տե՛նչ մը կարծես ,
Տրամութիւնն երեւցաւ չրթունքներուն վրայ սառուցիկ՝
Անմիջապէս որ իր մտքին դժբաղդութիւն մը պարզուեցաւ .
Սորվեցաւ երազել , եւ իր ճակատն անմեղունակ
Այդ անծանօթ վրդովումէն կարմրեցաւ վայրահակ .
Թարթիչներն ի վար արցունք մը կախուեցաւ շողողուն .
Երնէ՛կ անոնց որոնց սիրտն առջի արցունքն ա՛յսպէս կուլայ :

Հանչաւ հրեշտակ մ'այն ցաւերն որ մեր կեանքն ա'յնքան կը խռովեն
 Եւ մեծերն ալ կը հալածեն արքունիքի պերճանքին մէջ .
 Բայց ծոցն իսկ խնջոյքներու , հոծ բազմութեան մէջտեղը ,
 Մարդ մը որ կը հեծեծէ՝ միայնութիւն կրնայ գտնել .
 Ազգերու հանած ժրտոյն , ու ժրտո'րն իսկ արքաներուն ,
 Ոչի'նչ՝ անոր սրտին մէջ՝ կը մարէ ձայն մ'ըզօրագոյն :
 Տաւիղնե'ր Արքայութեան , անազգեցիկ մընացիք դուք .
 Կենդանի' կառքեր , որոնց աչքերն ունին վառ հրապոյրներ ,
 Ո'վ զըրանները Տիրոջ , տաղաւարներ սրբավայրին ,
 Արուսեակնե'ր որ Աստուծոյ մատուցներէն կը թափին ,
 Շափուղանե'ր բուրվառներուն , ոսկի' երկնի գմբէթին ,
 Գաղցրութիւննե'ր ներքին եւ բուրումնե'ր կիներամոնին ,
 Ձեր ձայները ներդաշնակ , ձեր փայլը պերճ , ձեր հոտն աւուշ
 Այդ տխրած հրեշտակին ձանձրացուցիչ կը դառնային .
 Կը խանգարուէր իր երազանքն այդ սրբազան օրհներգներէն .
 Անոնց մէջ՝ իր խանդակաթ հոգւոյն ոչի'նչ կար համաձայն :
 Կամ երբ նո'յն իսկ Աստուած , զըւարթունները կանչելով ,
 Անոնց ապաւած նայուածքներուն իր մեծութիւնը կը յայտնէր ,
 Եւ ցոյց կուտար , Երկրնքին մէջ՝ ուրկից ծնած է ամէն ինչ ,
 Իր երբեակ զօրութեան խորութիւններն անձառելի ,
 Եւ կամ երբ քերթէններն կը փորձէին ներկայացնել
 Դրուագներ Գրիտոսի կեանքէն եւ կամ սուրբերու ,
 'Ի երկրնքին մէջ կը կրկնէին իւրաքանչիւր նոր խորհուրդ
 Որ միեւնոյն ատեններն երկրի վըրայ կը կատարուէր , —
 Օտարական մոգերուն առջեւ պարզուած մրսուրը ,
 Սուրբ ընտանիքն անապատին մէջ , եւ ողջոյնն հովիւներուն , —
 Ելոս , հեռանալով աստուածային այդ թատրոնէն ,
 Փաշուած անոնց բազմութենէն , հեռու՝ փայլուն երկնայարկէն ,
 Կը փնտրուէր ամպ մը որուն մըռայլամած ծոցին մէջ
 Գո'նէ կարենար ազատօրէն երազել :

Հրեշտակները գիշերներ ունին մարդոց գիշերին պէս :
 Աղբիւր մը կայ , Երկրնքին մէջ , ականակիտ ու մաքուր .
 Պայծառ ջուր մը կը վազէ հոն աւազի մը վըրայ կարմիր .
 Երբ հրեշտակ մ'անկից խըմէ , կը լընանայ , բայց ջուրն մ'այնպէս
 Որ ամենէն սիրուածն անգամ մեր աշխարհին սիրողներուն
 Պիտի չուզէր կորսնցընել անոր հրապոյրը մենաւոր ,
 Եւ ո'չ իսկ տեսնելու համար՝ իր մօտը նիւրհած՝
 Գեղուհին որուն զըլուխը կըրթընած է իր թեւին :
 Բայց ի դուր Ելոս կ'ըմպէր այդ քաղցըր ջուրէն ,
 Իր խռովատանջ ցաւն ատով աւելի խոր կը դառնար .
 Ու միշտ , գիշերին մէջ , երազ մը ցոյց կուտար էնոր
 Դժբաղդ հրեշտակ մ'որ հեռուէն իր զըթութիւնը կը հայցէր :
 Կոյսերը , մերթ , ճսնչնալու համար էնոր ցաւը ծածուկ ,

Ուղղելով աղաչանք մը չըլըսուած եւ ունայն ,
 Կը խմբուէին էնոր շուրջը եւ նեղիչ հոգածութեամբ
 Կը հարցնէին ի՞նչ գանձեր կ'ուզէր իրեն ընծայէին
 Եւ ի՞նչ գընով պիտի սար յաւերժական իր կեանքը ,
 Քանի որ քիչ կը ցանկար երջանկութեանն Երկընքին ,
 Եւ թէ ինչո՞ւ իր նայուածքներն երբեք չէին փընտրեալ
 Հըրեշտակի մը եւ կամ սերորէի մը նայուածքներն :
 Ելոտ մէկ խօսքով մ'անոնց կուտար պատասխան .
 « Ատոնցմէ ոչ մէկը պէ՛տք ունի էնոր որ կը սփռփէ .
 Կ'ըսեն թէ կայ էակ մը որ . . . » Բայց գըլուխնին դարձընելով ,
 Կոյսերը խոյս կուտային եւ զայն չէին անուաներ :

Սակայն օր մը , միայնակ , իրենց երկշոտ ընկերուհին
 Իր չորս կողմը կը դիտէ անհուն դաշտերն Երկընքին ,
 Կը բանայ թեւն ու կը ժպտի , թըռիչ կ'առնէ , եւ օդին մէջ
 Կը փընտրուէ իր բարեկամ երկիրն կամ ասորդ մ'անընթակ :

Այսպէս , Լուիզեանի անտառներուն մէջ խորունկ ,
 Պամպուներուն ու երկայն լեռներուն տակ օրօրուած ,
 Արեգակէն հասունցած ոսկի հաւկիթը կ'օտրելով՝
 Իր ծաղկազարդ անկողնէն դուրս կ'ելլէ փաղիւռն քոյրերն .
 Անոր գըլուխը պըտակուած է գմբուխով մը կանանչ ,
 Կանակին վրայ՝ արդէն պատրա՛ստ է թեւերուն ծիրանին ,
 Ու ճօշանով մը կ'ապուտակ իր մատող կուրծքն է ամբացած .
 Օղական պայքարներուն ան կը դիմէ՝ յաղթական .
 Լուսամօտ տեղերու մէջ պարտքընել կը տանի
 Իր փետուրները բուստէ որ փոշիէն կը վախճան .
 Իր վայրենի ապաստանին ներքեւ հաւփալը խռովելով ,
 Անեղի՛կ ճանապարհորդն արմաւենոյն վրայ կը թառի .
 Կը լըքանէ նախ զաշտերն՝ առլի անուշ հոտերով .
 Փառասէլ՝ գլքիէն կ'անցնի վարդին դամակեան ,
 Եւ կը կարծէ գանել կազմածքը բոլոր իր խնջողներուն
 Կաղամբաւոր արմաւենուոյն վրայ կամ ծոցին մէջ՝ նոճիին .
 Բայց նորածիլ իր թեւերուն համար շատ մեծ են անասուններն ,
 Եւ ծաղիկներն իր բնավայրին բացակայ են այդ տեղերէն .
 Կանաչագետ արօտին վրայ կ'իջնէ զանոնք փընտրուել .
 Թռչնորս օձերն որ կ'ընան անոնց ծոցին մէջ թաքելի ,
 Զայն նըւազ կը խորչեցնեն քան անտառները երաշտ և
 Զուրերուն մօտ կը փութայ քաղել յասմիկը ֆլորիտեան ,
 Մոլորիկն՝ իր անարատ բանտերուն խորը պահուած ,
 Եւ ելակն անուշահոտ՝ դալարիքին մէջ ծըլած :

Նոյնպէս , Ելոտ , ծընած օրէն իսկ ուժեղ ,

Փորձելով զօրութիւնն արծաթափայլ իր թիւին ,
 Անցնելով ճերմակ ճամբէն ուր կրթական յաւերժարոց
 Աստուծոյ ոտքը կը վառին՝ ինչպէս խուժի խուժի խորաններ ,
 Տատանելով մերթ երկու մոլորակի միջեւ մատղաշ ,
 Մերթ ոտքերը դնելով ճակտին վերայ վարսամետրոսն՝
 Գտնելու համար այլուր ծընունդ առած էակները ,
 Հասաւ , միասնակ , խորն ըստորին Երկրնեքին :

Եթերն ունի իր յարկերն անծայրածիր մեծութեամբ ,
 Մինչեւ ըստուեն յաւերժական ուր թոհուբոհը կը սկսի :
 Երբ հրեշտակ մը խոյս կուտայ անպարագիծ կապոյտէն ,
 Շափիղազարդ այդ գմբէթէն զոր կը լեցնէ Երեւակը սուրբ ,
 Կը գտնէ օդ մը նրւա՛ղ մաքուր . ամպեր կ'անցնին այնտեղ ,
 Գոլորիներ կը դառնան հոն , փոթորիկներ կ'օժապուտաքին ,
 Ինչպէս աշխոյժ պահապաններ , ւ'աստոց անհուն խորութիւնը
 Կը մարէ մեզի համար հուրն Աստուծոյ շնչած օդին .
 Բայց մերին արեւներէն անդին , եւ այն մթնոլորտէն
 Ուր իրենց նեղ շրջանակին մէջ մեր գունտերը կը ճօճին ,
 Միջոցն ամպի , թաղծաղին է եւ մըռայլ ,
 Ու սեւ յորձա՛նք մը յամբաբարդ ակօսելով զայն կ'անցնի .
 Լոյս մ'անըստոյդ ու արժգոյն ամպերն ի գո՛ր կ'լուսաւորէ ,
 Անոնց ներքեւ կայ քառ'մն եւ անծանօթ գիշե՛րը .
 Եւ երբ հով մը հրեղէն անոր խորունկ ծոցը պատռէ ,
 Կ'ընդշմարտի պարապութիւնն անշափելի եւ անյատակ :

Երբեք մաքուր ոգին'բը , զաւակները լոյսին ,
 Այդ երեք ոլորտներուն վերջինն վրայ ոտք չեն կոխեր .
 Եւ երբե՛ք չի մոլորի ոչ մէկ աղււոր սերորէ
 Այդ շրթոթ աստիճանին մէջ որուն վերջն է Դրժոխքը .
 Նոյն իսկ քերթէներն , ա'յնքան ուժեղ եւ անծնւէր ,
 Կը վախճան որ իրենց թեւն այդ պիղծ օդին վրայ կը թռչնայ
 Եւ ըստպուած կ'ըլլան այդ վրտանգաւոր թռիչին մէջ
 Գահալթիթի մինչեւ խորն աղջամղուտ քառսին .
 Այն ատեն ի՛նչ կ'ըլլար վիճակն աքսորեալին անպաշտպան .
 Դեւերու ծիծաղին անշիջական թշնամա՛նքը ,
 Անոնց հեգնոտ խօսք ու խաղերն , յամբ եւ անգո՛թ անարգանք ,
 Շիկնեցնէին պիտ' իր ճակատն , աչքերը վար առնել տային :
 Ու , վրտա՛նդ մեծագոյն , թերեւս ալ ան պիտի ստիպուէր
 Լըսել ե՛րբ մը հնչտական ու գործող ինքնատուրիան ,
 Կարօ՛տ մը Երկրնեքին , զալարատանջ պատմութիւն մը՝
 Տարաբաղդ հրեշտակի մ'անուշ ձայնովն արտասանուած .
 Եւ նոյն իսկ , խանդաղատած՝ անոր ականջ դնելով ,

Պիտի թերեւս մոռնար իր հայրենիքն երկնային
 Եւ ախորժէր այդ խաւարէն ու բարեկամ այդ կապերէն
 Զոր զըթուլթիւնն ու երգերն իրենց միջեւ պիտի հիւսէին ,
 Եւ ա՛լ ի՞նչպէս վերըտան ելլել կամարը կապուտակ ,
 Յոյց տալով մեծապայծառ եւ ռակէշող լոյսին մէջ
 Մայեր որոնց ալիքները ցիրուցան են եւ անփայլ ,
 Թեւեր գունաթափ , բազուկներ ու վիզ մը սեղացած ,
 Տըմոյն ճակատ մ'անծանօթ նըշաններով զըրոշմուած ,
 Երկընքի բնակիչներու ճակատներուն մէջ պայծառ ,
 Աչքեր որոնց կարմրութիւնը ցոյց կուտայ թէ լացեր են ,
 Եւ ոտքեր դեռ սեփ-սեւ՝ ախտավարակ կրակի մ'ըրցէն :
 Անա ինչո՛ւ համար , միշտ խոհեմ եւ միշտ իմաստուն ,
 Հրեշտակները կը սոսկան այդ տեղերէն անցնելու :

Եւ սակայն , այդտե՛ղ էր , այդ գոլորշւոյն վրայ մըթին ,
 Որ կոյս Ելտան աներկեւան կը հանգչէր .
 Վըրդովեցաւ էն միայն երբ տեսաւ իր զօրութիւնը
 Եւ բարիքները նորանոր՝ իր երեւմամբը գոյացած :
 Պատժուած աշխարհներ կը թըւէին ըսփոփուիլ .
 Գունտերը կանգ կ'առնէին , որ լըսէին թռչելն էնոր .
 Եւ եթէ պատահէր որ՝ ճամբաներուն մէջ այդ նոր՝
 Էն անոնցմէ մէկուն դպչէր փետուրներովն իր թեւերուն ,
 Այն ատեն կը լըսէին պահ մը վիշտերը բոլոր ,
 Ոսոխները , զարմացած , իրարու գիրկ կը նետուէին ,
 Դաշոյնները կ'իյնային՝ ատելութիւնը մոռցած ,
 Գեղին՝ ժրպտուն՝ կը քալէր միայնակ եւ անշղթայ ,
 Ոճրագործը կը մոռնէր դարձեալ տաճարն օրէնքին ,
 Վըտարանդին կը բազմէր թագաւորին պալատին մէջ ,
 Խոսկատանջ քրնատութիւնն որսը ձեռքէն կը փախցընէր ,
 Արցունքն ամէն տեղ կը դադրէր՝ ուրախութեան արցունքէն զատ ,
 Եւ մարդոց մէջ հազուագիւտ երջանկութեամբ մը ցանդըւած ,
 Բաժնուած սիրահարները պըսակուիլ կը փութային :

ԵՐԳ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՀՐԱԳՈՒՐՈՒՄ

Յանախ , լեռներու մէջ , որ երկրիս վրայ յաղթ կը ցցուին ,
 Կը բացուի հոր մը բընական , խորայատակ ու մենաւոր .
 Զուրն որ կ'իյնայ երկընքէն , կը մընայ հոն , մութ հայելի ,

Ուր աստղերը գիշերուան՝ կը տեսնուին ցորեկ ատեն ։
 Հոն , երբ գեղը կուհին , արագաշարժ չըւանին տակ ,
 Զուրին խորը մըխըրճէ սափորին կաւը գիւրաբեկ ,
 Կը կենայ անըզրադ , եւ կը դիտէ երկար , զմայլած ,
 Մոգական այդ պատկերը վեհափայլ աստղերուն ,
 Որ իր ճակատը կը զօնէ կարծես՝ ջուրին մէջ ընդերկրեայ՝
 Ապարօշով մ'որուն նախանձ պիտի զգար զլուսն մը գլխոյի .
 Այսպէս ալ կոյսն , հակելով քառսին վրայ զոր կ'դիտէին
 Իր գողտը աչքերն , կը կարծէր տեսնել ուրիշ երկինքներ ։
 Իր նայուածքներն , անհամար արեւներէն չըլացած ,
 Նախ ոչինչ նշմարած էին բայց վիհ եւ խաւար .
 Այլ ընդհուպ հոն տեսաւ կրակներ կապոյտ ու թափառիկ ,
 Ինչպէս պաղ ճահիճներուն կայծկլտանքները վէտվէտուն .
 Կը կախչէին , կը դառնային , յետոյ նորէն խոյս կուտային .
 Անձնիւր աստղը կարծես մետէորա մ'կը հալածէր .
 Եւ հրեշտակը , ժղպտելով այդ նորակերպ տեսարանին ,
 Աչքովն անոնց բոլորչի թեթեւ թռիչին կը հետեւէր .
 Քիչ ետք՝ իրեն թըւեցաւ որ մեղեդի մը մաքուր
 Կը բղխէր անձնիւր բոցէ՝ ուրիշ բոցի մը միացած , —
 Ինչպէս բաղխուին ողբազին ու ձայնն յստակ ու արտատմ
 Իւրեղներուն որ օդին անցքին հանդէպ են կախուած ,
 Որպէս զի մանկամարդ Իտալուհին , պալատին մէջ ,
 Քրքնանայ՝ Եւոդեան ունկընդրելով տաւիղին ։
 Այդ շըւուշն հետաւոր՝ գերբնական երգ մը զարձաւ
 Որ կարծես կը մօտենար գէպ ի աղջիկն Երկրներին .
 Եւ այդ կրակներն համախմբուած՝ եղան ինչպէս արալոյսն
 Անակնկալ տըւընջեան մ'որ ծագելու մօտ կը թըւէր ։
 Անոր լոյսովը վարդագոյն կ'երեւար ամպ մ'անուշահոտ
 Որ բոցավառ օդի մը մէջ կը բարձրանար մեծագալար ,
 Եւ որ յետոյ՝ յամբօրէն կազմեց իր խաւն ամբոսեան ,
 Նըման այն բազմոցներուն ուր կը ներհէ մեղկ Ասիան ։
 Հոն , հրեշտակի մը պէս նըստած , երիտասարդ , արտու մ , սիրուն ,
 Կերպարանք մ'երկնագեղ տարտամօրէն երեցաւ ։

Երբե՛մն փրիւրադէզ Դլայտ գետին մէկ զաւակը
 Ոստոտելով ման կուգայ լեռներուն վրայ մըշապատ ,
 Եւ կ'որսայ թեթեւ այծեամ մը զոր իր փողն ապշեցուց .
 Արվէնի սառոյցներէն մինչեւ մէգերը Գրոնայի
 Կ'անցնի լօռուտ ժայռերէն , վիհերուն մէջ կը նետուի ,
 Հեղեղին վրայն կ'ցատքէ՝ ծառերն ի վար ձօճալով ,
 Կ'իյնայ ոտքով մ'ապահով ' ի իրեն ճամբայ կը բանայ
 Մինչեւ ձիւնն որ տակաւին կոյս է մարդոց քայլերէն .
 Բայց ընդհուպ , մոլորելով զինքը պատող ամպերուն մէջ՝
 Կը փնտրուէ մըրրկներէն քօղարկուած ուղիներն .

Հոն , ջուրները պըսակող ծիածանի մը ներքեւ ,
 Եթէ տեսնէ ամպին խորն 'ւ անոր ցանցին մէջ տարտամ'
 Անցքը թեթեւ լողիկին Սկզբունիի մը թափառիկ
 Եւ էնոր ձայնն եթէ լըսէ արձագանքին մէջ նըւաղած ,
 Կանգ կ' առնէ կախարդուած , որովհետեւ կը կարծէ
 Թէ աշուրներն իր հինաւուրց պապերուն քոյրը տեսան ,
 Որ , ուրուական զեռ սիրտատարի , սարսուցընէ պիտի նորէն'
 Իր մատներուն տակ թափանցիկ՝ այերային տաւիղը .
 Այն ատեն կ' ջննայ յիշել ի'նչպէս կոչեց զէն Օստիան ,
 Եւ իր ժայռին վըրայ կանգուն , « Էվիւր-Քո'մա » կը ձայնէ :

Ոչ նըւազ աղւոր եւ ո'չ նըւազ տարտամ , երեւցաւ
 Դեռ հեռաւոր կերպարանքն աղջամղջին հրեշտակին ,
 Եւ ոչ նըւազ հեշտաւէտ կախարդանքներ գրուեցին
 Թրկնատոմիկ կոյսին աչքերն : Ինչպէս կարապ մը նիրհած ,
 Որ , հեռո՛ւ ափունքէն , մինաւորիկ , կը յանձնէ
 Իր թեւերն ըսպիտակ ալիքներուն խուսափուկ ,
 Անծանօթ երիտասարդը մեղկօրէն կը յենուր
 Բազուկներուն տակէն փախչող այդ շողեղէն անկողնին .
 Միտողին էր պատմութեանն , ու բոցաշող եւ կամ տօգոյն ,
 Դիտողին աչքը կը մոգէր արեւակնի երանջներով ,
 Թըխաթոյր էին մազերն , վարսակալով մը սեղմուած՝
 Որ թագ մըն էր եւ կամ թեւերն բեռ մը ծանր . անոր ոսկին
 Կենդանի էր ինչպէս այն միտաթքական կրրակներն
 Որ՝ դարձդարձիկ՝ կը վառէին եռոտանւոյն վրայ հինաւուրց :
 Մալլուած էին թեւերն , եւ անոնց գոյնը վատուած
 Կը յիշեցնէր իրիկուան մըշուշներուն դալկութիւնը .
 Բազմաթիւ աղամանդներ գեղաշնորհ կը շողան
 Ուքերուն վըրայ փափուկ գոր կը զըրկէ պարօր մ' ոսկի .
 Մեղկօրէն պաշարուած խորհրդաւոր օղակներով ,
 Բազուկներն ու մատուրները բոլոր՝ աչք կը շըւացնեն .
 Կը շարժէ ձեռքը որ զինուած է մականով մ' ոսկեղէն ,
 Ինչպէս արքայ մ' որ կը տեսնէ լեռնէ մ' անցնիլն իր բանակին
 Ու վախնալով որ իր բաղձանքը լիովին չի կատարուի՝
 Ժեխթո՛ւմ մ' անհամբեր իր անձնիւր քայլը կը շեշտէ :
 Մըտահոգ է ճակատն , եւ իր նայուածքը վայրահակ .
 Թեքեւս , գիտնալով դիւթական ուժն իր աչքերուն ,
 Աստիճան առ աստիճան կ' ուզէ ցոյց տալ նախ եւ առջ
 Անոնց շողերը փայփայիչ՝ զեռ իրենց թափը չըզբտած ,
 Կամ թեքեւս ալ կը վախնայ այն ակամայ կըրակէն
 Որ հոգի հոգիի կը յայտնէ մէ'կ նայուածքի մէջ :
 Ինչպէս խորն անտառին , առաօտեան հովիկն անուշ
 Իր հառաչները կը սկսի շըշընչիւնով մ' անորոշ
 Որ ցամաքը կ' արթնցնէ եւ ծովը թունդ կը հանէ ,
 Յամբօրէն բարձրացնելով իր ձայնը քաղցր ու խորունկ

Եւ առնելով շեշտ մը տրիսուր ինչպէս ողջոյն մը հրաժեշտի ,
Ահա՛ խօսքերը զոր ըսաւ ան Աստուծոյ աղփրկան .

« Ուրկից կուգաս, աղւո՛ր հրեշտակ, եւ ո՛ւր կ'երթաս ինչ ճամբու
կը հետեւին արծաթ թիւերդ որ կը պարզուին օդին մէջ .
կ'երթաս արդեօք , արեւի՛ մը կեդրոնին մէջ հանգչելով ,
Անոր կարմիր շրջանակին հրուս վառարանը վարե՛լ ,
կամ խռովելով սիրահարները սարսափով մը տեսլական՝
Խորութեան մէջ գիշերին անոնց ցոյց տալ հիւսիսա՛յգը .
կամ թերեւս ցօ՛ղ բաժնիկ ծաղիկներու բաժակին ,
Եւ կամ կախել լեռներո՛ւն վըրայ գօտի՛ն եօթներեփեան .
Քեզ յանձնըած խընամքն յատուկ՝ հոգիներու վըրայ հըսկել չէ՞ ,
Եւ մանկամարդ կիներուն սրտին խօսիլ՝ իրիկուն .
Երազի պէս գալ էնոնց բազուկներուն մէջ թառիլ
Եւ էնոնց բերել որդի՛ մը՝ համբոյրի մը մէջ ծըլած .
Ասոնք են քաղցր պաշտօններդ . գէթ ես այդպէս կը քաշակեմ ,
Տեսնելով հրաշալի գեղեցկութիւնը փառաշող :
Բայց մանաւանդ դուն թշնամի մը չե՛ս արդեօք նորայայտ
Զոր ոտիս տնենազօր գիւս ատելու կը վարժեցնէ :
Ա՛հ , թերեւս դուն ես որ , նախատակած ընելով գիւս ,
Հեթանոսներս պիտի տանիս միկրթութեան տաւաղանը .
Վասն զի մշտ թշնամիս կը հանէ գէմս՝ յաղթական՝
Կոյս աղիւրկան մը նայուածքն եւ կամ տրդու մը ձայնը :
Աքսորեալ մըն եմ ես , զոր դուն թերեւս կը փրնտէրի .
Բայց նախանձոտ Աստուծա՛յդ վախցի՛ր , եթէ այդպէս է .
Որովհետեւ սիրեցի , որովհետեւ փրկեցի ,
Անոր համար է որ հիմա դժբաղդ եմ ու գառապարտուած .
Զիս կործանե՛լ թէ ազատել կուգաս , ամբի՛ժ գեղուհի .
Դուն կ'իջնաս այն երկընքէն որ ինծի շանթը դրկեց ,
Բայց ա՛յնքան քաղցր իմ աչքիս՝ որ չեմ գիտեր ինչո՛ւ համար
Դուն ալ , ո՛վ աղւոր հրեշտակ , վերէն կուգաս ինծի գէմ : »

Այսպէս Ոգին կը խօսէր : Լըսելով այդ ձայնը գրգռուող ,
Իւրթութիւն՝ անմեղուկ հոգիի մ' դէմ սարքըւած ,
Տեսնելով գողտր այդ շողերն ու հանդերձանքը մոզական
Իր եղբայրներն յիշեցնող այդ ա՛յնքան քաղցր հրեշտակին ,
Երկընքի բնակչուհին , իր թիւին տակ քօղարկըւած ,
Ընկերելով կը բարձրանար աստեղազարդ իր ճամբէն ,
Ինչպէս լոգուհին՝ եղէգներուն մէջ տեղէն՝
Կը փախի լողւորէն զոր ջուրին տակ է տեսած .
Բայց ի գուր էնոր երկու ոտքերն թափէն կ'հեռանային .
Այնքան միայն որքան երկու օր թռչելով՝ աղաւնին

կը հեռանայ Հալէպէն եւ այն ճերմակ աշտարակէն
Որմէ Սուլթանուհին սիրոյ նամակ մը կը դրկէ .
Նայուածքի՛ մը փայլակին տակ էնոր ուժը փշրեցաւ .
Եւ երբ տեսաւ որ էնոր թիւը՝ նըւանուած՝ վար կը կախուէր ,
Հրապուրող թշնամին շարունակեց ցած ձայնով .

« Ես այն եմ զոր կը սիրեն առանց երբեք ճանչնալու .
Մարդուն վըրայ եմ հիմնած իմ պետութիւնըս բոցեղէն ,
Ըղձանքներուն մէջ սըրափն , երազներուն մէջ հոգւոյն ,
Ըղձանքներուն մէջ մարմնոյն , խորհրդաւո՛ր հեշտութիւն ,
Գանձերուն մէջ արիւնին , նայուածքներուն մէջ աչքերուն :
Ես եմ որ ամուսինն երազին մէջ կը խօսեցնեմ .
Խնձով աղչիկն երջանիկ կ' ունի սուտեր երանաւէտ .
Էնոնց կուտամ գիշերներ որ ցորեկներն կը մոռցընեն :
Պաղտի՛ սէրերուն ես թագաւորն եմ գաղտնի .
Սըրտե՛րը կը զուգեմ ու կը կոտրեմ կուռ շղթաներն ,
Ինչպէս թիթեռնիկն՝ իր թեւերուն վրայ փռեցան՝
Յուզուած դալարքին կը տանի հոյլ հոյլ ծաղիկներ ,
Եւ սէրեր կուտայ անոնց անարտասուք եւ անվրտանգ :
Ես առի Արարչէն իր արարածը աշկար ,
Հակառակ իր կամքին , ընտթիւնը մեր մէջ բաժնեցինք .
Կը թողում եր ան , հրպարո՛ շառ ցորեկին աղմուկներէն ,
Անգալի մը վառ փայլին ներքեւ ծածկէ աստղերն ոսկի .
Լուռ մըթութիւնն ունիմ ես , ու կը շնորհեմ աշխարհին՝
Իրիկուան հեշտութիւնն ու ըսորիքները խորհուրդին .
Կուգաս արեւօք , մէկ քանի հրեշտակներու հետ երկնաբնակ ,
Ըղմայլի՞ գիշերներու թաւալումին վրայ քաղցրասա՛հ .
Անոնց դանձերը տեսա՞ր : Գիտե՞ս թէ ինչ հրաշալիքներ
կ' ընկերանան աղջամղջին հրեշտակներուն հակումին :

« Անմիջապէս որ տօգոյն հորիզոնին վրայ ճօճալով ,
Արե՛ւը կարմըրած՝ դալարիքէն կը բաժնուի ,
Անհամար ոգիներ՝ ըստուերներուն մէջ կը թըռչինք ,
Օդին մէջ թօթվելով մեր թանձրաթուկ մազերը .
Այն ատեն անուշարոյր ցօղը մինչեւ առաւօտ
Կ' անձրեւէ նարնջեւոյն վրայ , լեւակին եւ ուրցին :
Բընութիւնն , ուշադիր իմ պետութեանն օրէնքներուն ,
Սիրողաբար կ' ընդունի զիս , կ' ունկընդէ զիս , կը շընչէ զիս .
Ես իր հոգին կ' ըլլամ նորէն , եւ ասորերուն խորունկէն
Հրպատակներըս կ' ոգեմ ծրագիրներուս համար անուշ .
Վարժեւած կոչնական գիշերային խրախճանքիս ,
Ամէն մէկն երգելով կը պատրաստուի հոն գալու .
Դէպ ի երկինքս աստղավառ , իր թռիչքովը հրպարա ,

Սոխակը պերճախօս կը խոյանայ է՛ն առաջ .
 Անոր հրնչուն ձայնը՝ ծովուն ու ցամաքին ու երկրներն
 Կ'աւետէ ժամանումը սիրական իմ պահուս ,
 Տըժգոյն ալիդենւոյն իմ մերձեցումս կը գովէ ,
 Խոնաւ վարդենիին ալ վերրստին զայն կը պատմէ .
 Մուկետիկ ներգաշնակ , ամէն տեղ զիս կը հռչակէ .
 Մուկին բոլոր թըռչուններն բոց աչքերնին կը բանան .
 Փոսուռան կը շողայ , անոր ճակասն ազամանդէ
 Ծաղիկներուն մօտ կը կրկնէ Հաստատութեան հրատներն ,
 Եւ կը մըրցի պայծառութեամբ՝ մէտէորին հետ , որ , տըժգոյն
 Արշալոյսի մը նըման , ջուրերուն վրայ կը յածի .
 Ճահիճներուն աստղը , որուն կապն իմ ձեռքովըս կը քակեմ ,
 Կ'իյնայ 'ւ օդին մէջ կը գըծէ երկայն ուղի մը լուսեղէն :

« Կոխտակով խըղճի խայթն եւ անոր ցնորքը տըխուր ,
 Երբոր կոյսն իր մօրկանն անկողինէն կը հեռանայ ,
 Այդ ջահերը բընական իր քայլերուն տակ կը վառին ,
 'Ի անոնց յստակ բոցն էնոր կ'առաջնորդէ անպատիր :
 Եթէ բերանը ծարաւանայ եւ էն գայ մօտ ջըրեղ՝ բքին ,
 Ժըմա՛կ մը խորագող՝ իբրեւ բաժակ փընտըռել ,
 Կը հառաչէ , կը պրդպըջայ ջուրն 'ւ էնոր մերկ ոտքերուն տակ
 Կը նետէ կոնքն Աստըղկան՝ ափունքին վրայ աւազուտ :
 Ոգիներ էնոր ցոյց կուտան բաներ հրաշալի ,
 Պուրակներու տակ որ լեցուն են վարդերու բուրումներով .
 Կը նըլմարէ խոտին վըրայ ուր անոնք զինքը կը տանին ,
 Այն ծաղիկներն որոնց չընոր՝ լոկ գիշերը կը բացուի ,
 Որոնց համար ստորւան արշալոյսն իսկ անգութ է ,
 Եւ որոնց ծոցը համեստ ունի սէրեր էնոր նըման :
 Լըռութիւնն է էնոր ընկեր . ամէն բան խոր կը քընանայ .
 Ամփոփուած , մըթութիւնը խորհուրդի մը կ'ունկընդրէ .
 Մօտակայ մարգերէն ամբրոսիա կ'բերեն հովերն
 Անտառական անկողնին վրայ զոր ընտրած է տարփածուն .
 Ընդհուպ երկու մատաղ ձայներ կը մըմընջեն խօսքեր անուշ
 Որոնք խուլ պուրակներուն կ'ոգեւորեն անդորրը :
 Կատարը թանձրը կընձնիին որուն տակ են ապաստանած ,
 Թըռչունն , արթնցած , տերեւներուն ներքեւ կ'երգէ :
 Եւ տաղն հեշտութեան կը սարսափանէ ոգը համակ ,
 Ծառերն երգով կը թըրթըռան , ու մացառները նուազներով .
 Եւ ափունքին վըրայ ջուրին որ հեծելով կը հոսի ,
 Գիշերական աղանին նուազկոտ վուլուի կ'արձակէ :

« Ահաւասի՛կ Զարագործին գործն , աչքերուդ պարզըւած » .

Այդ իբրը չար ամբաստանուածը ցաւերու ակոփիչ մըն է ,
Որ ըստրուկին վըրայ կուլայ՝ եւ կ'ազատէ զայն տիրոջմէն ,
Կը փրկէ զայն՝ սիրոյ շնորհիւ՝ իր էութեան վըշտերէն ,
Եւ ինքն իսկ , թաղուած՝ ցաւի՛ն մէջ զոր անոր չափ կը զգայ ,
Քիչ մը հրապոյր կուտայ անոր եւ մոռացումը՝ երբեմն : »

Այս խօսքերն իմանալուն , մատաղատի հրեշտակուհւոյն
Երեք անգամ կարմրեցան պարմանեկան այտերը ,
Եւ անմաքուր նայուածքի մ'դէմ երեք անգամ մաքառելով՝
Ոսկի կոպերն ըւքողեցին էնոր աչքերն երկնակապոյտ :

ԵՐԳ ԵՐՐՈՐԴ

ԱՆՆՈՒՄ

Ոսկից կուգաս, ո՛վ Ամօթի զգացում ազնիւ վախ, ո՛վ խորհուրդ
Որուն ծնունդը երկիրն իր մանկութեան պահուն տեսաւ .
Ծաղիկ անոր ինն օրերուն որ դեռ մեր մէջ կը բողբոջես ,
Ո՛վ ըզգացում Ամօթի , վա՛րդ Արքայութեան , ո՛ւսկից կուգաս .
Միայն դո՛ւն Անմեղութեան դեռ կըրնաս տեղը բըռնել ,
Բայց Ծա՛ռն արգիլուած՝ ծնունդ տըւած է քեզի .
Հրապոյրդ Առ՛քնութեան հրապոյրին հաւասար է .
Սակայն նաեւ դէպ ի Զա՛րը դուն քայլն ես առաջին .
Կը պըճնուի քուկին կուրծքդ հանգերձով մը պարկեղտ .
Եւս , դեռ օձը չը տեսած , չունէր հանդերձ այդպիսի .
Եւ եթէ քօղը մաքուր կը զարդարէ կերպարանքդ ,
Նօրէն քօղ մըն է ան , եւ ոճերն ալ իր քօղն ունի :
Քեզ ամէն բան կը վրդովէ , նայուածք մը կոպրդ կը խօցէ ,
Բայց մանուկն ոչ մէկ բանէ կ'վախնայ ու լո՛յս կը փնտրուէ :

Այս նո՛ր ազդեցութեան տակ՝ կը թուլնար Ելուա .
Արդէն իշխալ էր ըսկըսած , որովհետեւ կը կարմրէր ,
Աղջամղջին Ոգիին լուծին գրեթէ հընադանդ ,
Կ'իջնէ , նորէն կը բարձրանայ , դարձեալ մութին մէջ կ'իջնէ :
Այդպէս՝ կաքաւը երբեմն կը թրուի կը սաւառնի
Գոտըրտած հասկերու վրայ , զորոնք քաղել կը բաղձայ
Իրեն սպասող բոյնին համար . եթէ իր թոփշը խեղախէ ,
Աչքն անկարող է զատուիլ անկից որ զինքը կը դիմէ . . .
Եւ անիկա պահապան չունն է որ , հրկող խոժոռադէմ ,
Շեշտ ու չողուն նայուածքով մը մի՛շտ իրեն կը հետեւի :

Ո՛վ սիրոյ վայրկեաններուն անճառելի խելացնորում .
 Սիրտը սրբտին կ'պատասխանէ ինչպէս այերը քննարին .
 Կըման մատաղ սիրահարի մը որ , թարգման պաշտելի ,
 Եր բացատրէ այն ցանկութիւնը զոր ինքն իսկ է ներշնչած ,
 Եւ ամօթխած վրդովումին զէմ օգնելով իր սիրունւոյն ,
 Էնոր դիւթուած տրկարութիւնն իր թեւերուն մէջ քաշելով ,
 Յոյսով համակ գինովցած , աւելի քան կէս յաղթական ,
 Կ'արտասանէ երդումներն զոր էն կ'ընէ իր սրտին մէջ ,
 Ոգիներու վեհապետն , հեղձամղձուկ ձայնով մը ,
 Կը բացատրէր մըտածո՛ւմը վեհերոտ այն կոյսին :
 Առանց խօսելու , « Բո՛ւկդ եմ » կ'ըսէր Նլուա .
 Եւ հրեշտակը մըռայլ , ցած ձայնով « Ի՛մա եղիք » կ'ըսէր :

« Ի՛մա եղիք , իմ քո՛յրս եղիք . ես ալ քուկդ եմ , քուկըդ միայն .
 Եւ արժանի եմ քեզի . շատոնց ի վեր քեզ կը սիրեմ :
 Վասն զի օր մը քեզ տեսայ : Զաւակներուն մէջ օղին՝
 Խառնըւա՛ծ էի , սքօղուած՝ ինչպէս արեւ մը ձըմեռուան :
 Նօրէն տեսայ , լոկ մէկ անգամ , վերնագաւառն անպատում ,
 Կապուտակ հայրենիքը լուսեղէն տոմերուն .
 Ցաւ չըզգացի հեռացած ըլլալուս այդ վայրերէն
 Ուր երկելը կը տիւր Աստուածներուն մէջը միշտ .
 Դուն միայն ինձ երեւցար երիտասարդ աստղի մը պէս
 Որ , միս-մինակ , կը ճեղքէ անսահման քօղը գիշերին ,
 Դուն միայն ինձ երեւցար այն ինչ որ միշտ է ցանկացուած ,
 Ինչ որ մարգն ունենալ կ'ուզէ ստուերին մէջ իր կեանքին ,
 Այն Աստուածն որ միմիայն գիտէ խորհուրդն երջանկութեան ,
 Եւ թագուհին որու իմ դահլու մենաւոր կը սպասէ :
 Վերջապէս , ներկայութեամբդ , որ զիս մոգել յաջողեցաւ ,
 Յայտնութիւնն ունեցայ թէ ես կարող եմ սիրելու :

“ Թեքեւս անոր համար որ աչքդ , ըստուերոտած միշտ արտմութեամբ ,
 Ըսպասած էր իմ աչքիս որ կը փնտռէր զայն անդադար ,
 Կամ անոր համար որ ըսւ ծագումըդ՝ քե՛զ չափ անուշ ,
 Քեզի տըւած է հայրենիք մ'իմի մօտիկ աւելի ,
 Զեմ գիտեր , բայց այն ժամն ի վեր որ ծնիլըդ տեսաւ ,
 Ամէն ստեղծուած էակի մէջ կարծեցի քե՛զ իսկ ճանչնալ .
 Լալով , տիեզերքին երեք անգամ շրջանն ըրի .
 Քեզ ամէն տեղ կը փնտռէի , մէկ շունչին մէջ այերին ,
 Զառագայթի մը մէջ՝ լուսնի սկաւառակէն վար թափած ,
 Աստղին մէջ որ կը փախչի երկնքէն ուր կը նեղանայ ,
 Միածանին մէջ որմէ անցնիլ սովոր են հրեշտակներն ,
 Կամ անկողինն վըրայ կալուող սառնարանի ձիւներուն .
 Ի զուր երկնի գունտերուն ես հարցումներ կ'ուղղէի .

Մըթընցուցի սըռնալներն հրեղէն կառքին աստղերուն .
Անոնց շողերն ըսքողեցի՝ որպէս զի աչքըդ հոն գրաւեմ ,
Նոր ցնորաքէս յանդգնացած , ես ժրտեցայ մինչեւ անգամ
Երկնաւոր քընարին զըպչիլ ոսկի թելերուն :
Բայց դուն ոչինչ լըսեցիր , բայց դուն երեք զեռ չըտեսար .
Երկրի վըրայ դարձայ նորէն , եւ իմ քայլերս սահեցուցի
Մարդկային երդիքներուն տակ ուր ծնունդ առիր դուն .
Կը կարծէի քեզ հոն գըտնել՝ անմեղութիւնը պաշտպանող ,
Գընացած երախայի մը ճօնացող օրրանին վըայ ,
Զովացնելով անոր շրթունքը բարեկամ շունչով մը ,
Եւ կամ թեւերդ ընդլայնած՝ վարագոյրի մը նըման ,
Երկչոտ պարեկապան , Զանալով զե՛րծ պահել ինձմէ՛
Քունը կո՛յս աղջըկան՝ պառկած քովիկն իր քըրոյ՛
Որ ղէն կուրծքին վըայ երազի մէջ՝ քաղցրօրէն կը սեղմէ :
Բայց միայնակ կը դառնայի իմ բնակարանս գեղեցիկ .
Լացի հոն ինչպէս այստեղ , ու հեծեցի՛ մինչեւ այն ժամն
Ուր հընչիւնը թըռիչի՛ն զիս թունդ հանեց ու դողացուց ,
Զերդ քահանայ մ՛որ կը զգայ թէ՛ պիտի խօսի իր Աստուածը : »

Այսպէս կ'ըսէր . եւ ընդհուպ , ինչպէս գըլխոյ մը նորատի
Որ վեհագետ կոչուելէն բեկրապատար կը կարմըրի
Եւ իր հըլու հպատակներուն չնորհալի ժեսթ մը կ'ուղղէ
Կամ անոնց խանդոտ սիրոյն կուտայ նայուածք մ'իւր աչքերուն ,
Ելոս , իր գըլուխը ծածկող քօյն առնելով վեր ,
Անուշ ժըպիտով մ'անոր խօսիլ կը պատրաստուի ,
Աւելի մօտ կ'իջնէ անոր , ու կը ծըռի , եւ կաթոգին
Իր անմահ սիրականն հըպարտութեամբ կը զիտէ :
Իր կուրծքն աղւոր , ինչպէս ալիք մ'որ ափունքին վըայ կը մարի ,
Առջի անգամ ըլլալով՝ կ'ուռնայ ու կը հառաչէ .
Իր բազուկն , ինչպէս ճերմակ շուշան՝ լըճին վըրայ կախուած ,
Երկիւղով կը մօտենայ՝ դանդաղօրէն տարածուած .
Իր բերանն անուշահոտ՝ բացուած ատեն՝ կարծես կ'ծաղկի ,
Ինչպէս վարդը մատղաշ՝ արշալոյսին շնորհներուն տակ ,
Երբ առաւօտն անոր վըրայ կը հոսեցնէ հեղուկ մը զով
Եւ ճաճանչ մ'օրուան լոյսին անոր մինչեւ սիրտը կ'իջնէ .
Կը խօսի՛ , եւ էնոր ձայնը հընչիւնի մը մէջ աղւոր
Կը միացնէ ինչ որ հրապոյր ունին բոլոր ձայներն անուշ ,
Քընարն , անտառներուն մէջ՝ սըրինգին ներգաշնակուած ,
Եւ թըռչունն որ կուլայ իր եղերերդն առաջին ,
Ու ծոյն , երբ ափունքին մօտ կը բերին իր ալիքներն՝
Երազող ուղեւորին ոտքը՝ երգերն իրիկուան ,
Եւ հոյն , որ զիւղերու զանգակներուն հետ կը խաղայ
Կամ ջուրերու փախուստով կընիւններն կը հեծեցնէ :

“ Բանի որ դուռն զեղեցիկ էս , բարի ես դուռն անտարակոյս .
 Որովհետեւ երբ հողի մը կ'ուղղուի դէպ ի նրկինք ,
 Հոն մընկելու պահուն՝ կ'տեսնենք որ , սրբազան զգեստի մը պէս ,
 Բարութիւնն անոր կուտայ զեղեցիկութիւնն յաւերժական :
 Բայց ինչո՞ւ քուկին խօսքերդ ինձի երկիւղ կը ներշնչեն .
 Ինչո՞ւ համար ա՛յդքան ցաւեր ճակտիդ վըրայ են դըրոյժուած .
 Դուռն ի՞նչպէս կարողացար սրբավարէն իջնել վար ,
 Եւ ի՞նչպէս կը սիրես զիս , եթէ Աստուած չէս սիրեր : »

Նայուածքներու վրդովումն , անճառ շնորհ պարկեշտութեան ,
 Անմեղութեան չափ հրդօր այս բառերուն կ'ընկերանար .
 Էնոր բերնէն կ'իյնային անոնք , այնքան քաղցր ու մաքուր
 Որքան ձիւնը ձըմեռուան՝ բըլուրներուն վըրայ մութ :

Եւ ըստ որում , համակ սընած՝ ըսկըզընական իսկութեամբ ,
 Հրեշտակները սըրտերուն մէջ աղբիւրներ ունին լոյսի ,
 Մինչդեռ էն կը խօսէր , իր թեւերն ու իր կուրծքը
 Եւ բազուկները չորս կողմ ցորեկուան պէս լոյս սըրտեցին .
 Այդպէս ադամանդը կը շողայ խաւարին մէջ ,
 Հրեշտակապետը կը ստակայ եւ իր մըռայլ մազերուն տակ
 Իր չըլացած աչուրներուն թանձր ապաստան մը կը փընտտէ .
 Կը խորհի որ կատարածն երոգը հասնի ժամանակին ,
 Պարտաւորութիւն պիտի նոյնպէս նայիլ երեսն իր Տերոյ ,
 Եւ մէկ հայեացքն Աստուծոյ զինքը փըշքէ պիտի թերեւս .
 Կը յիշէ նաեւ բոլոր այն տառապանքը զոր կրեց
 Զանալէ յետոյ Յիսուսն անապատին մէջ փորձել .
 Կը դողայ . եւ իր սըրտին վրայ ուր դըժոխքը կը սկսի ,
 Վերարկութի մը պէս մութ՝ նետելով իր թեւն անասման ,
 Կ'ուզէ փախիլ : Սարսափն անոր բոլոր ցաւերն էր զարթուցած :

Լեռներու ձիւնին վըրայ որ աւաններն կը պրսակէ ,
 Սպանիացին վերաւորած է Աստուրեանց արծիւը ,
 Որուն թըռիւղ կը սպառնար իր ըսպիտակ հօտերուն .
 Փետրացից , կը փախիլ թըռչունն արեւն անձրեւելով ,
 Այնքան արագ կ'ելլէ երկինք որքան փայլական անկից կ'իջնէ ,
 Կը նայի՝ իր արեւուն , կըտուցը բաց՝ կը ծածէ զայն ,
 Կը կարծէ կեանք վերըստանալ լուսաբորբոք պետութենէն ,
 Հեղափոխութի մը մէջ ոսկի հըզօրապէս կը լողայ ,
 Եւ վայրկեան մը կ'օրօրութի ճաճանչներուն մէջտեղը .
 Բայց մարդը չա՛տ ապահով հարուած մը տուած է անոր ,
 Կը զգայ կապարն որսորդին որ իր վէրքին մէջ կը հալի .
 Փետրաթափ կ'ըլլան թեւերն , եւ իր լօղկն արքայական

Կը թռչի , աղուամաղի պէս՝ դանակով փրցըւած .
 Օղէն իրաւադուրկ , իր ծանրութիւնը զինքը վար
 Կը գըլտըն . ու զողալով լերան ձիւնին մէջ կ'ընկըղմի ,
 Եւ սառոյցն երկրաւոր ծանրակըշիւ քունի մը մէջ
 Կը փակէ այդ աչքն ուժեղ՝ արեգակէն յարգըւած :

Այդպէս ալ , խո'րն իր մըտքին վերջիշիւով իր ցաւերն ,
 Անիծուած հրեշտակն իր՝ մութջմազերը վար կախեց ,
 Կւ համակուած դժոխային վըշտով մ' , ըսաւ ինքերեսն .
 « Դառնատըխո'ւր սէր մեղքին , չարին մըռայլ ցանկութիւն ,
 Հոգարտութեան , գիտութեան հըսկայակա'ն մըտածումներ ,
 Ինչպէս եղաւ որ ձեր անմիտ բորբոքումները ճանչցայ .
 Անիծուած ըլլայ վայրկեանն ուր Աստուծոյ հետ չափուեցայ .
 Ո'վ սըրտի պարզութիւն , որմէ ընդ միշտ բաժնուեցայ ,
 Կը դողամ քու առջեւ , եւ սակայն քեզ կը պաշտեմ .
 Ես նրազ ոճրագործ եմ , քանի որ քեզ կը սիրեմ դեռ .
 Բայց պղծըւած սըրտին մէջ դո'ւն այլ եւս երբեք պիտի չդառնաս ,
 Անցեալին մէջ եղածէս հետեւ , ա'յնքան քայլեր առի ,
 Եւ ա'յնքան անսահման է անջրպետն ինձմէ ինծի ,
 Որ ինչ որ ինձ անմեղութիւնը կ'ըսէ՝ ա'լ չեմ հասկընար .
 Կը տատապիմ , եւ իմ միտքս , ընդ միշտ չարէն ըզգգտնուած ,
 Մինչև այդքան մաքրութիւն ա'լ չի կրնար բարձրանալ :

« Ինչ եղաք դուք , ո'վ երկնային օրեր , օրե'ր խաղաղութեան ,
 Երբ կ'երթայի , ես՝ առաջինը համեստ այդ հրեշտակներուն ,
 Մընրադիր աղօթել հին օրէնքին առջեւ ,
 Եւ հաւատքէն անդին ոչ մէկ բանի չէի մըտածեր .
 Յաւերժութիւնն ինծի համար ինչպէս հանդէս մը կը բացուէր .
 Կը ժըպէի . . . ու . թերեւ . . . պիտի թերեւ ըս սիրէի . . . »
 Այսպէս ի'նքն իսկ փորձին հրապուրուած էր գրեթէ .
 Իր արուեստն էր մոռցեր եւ զո'ւն ալ զոր կ'ուզէր ցանցել .
 Եւ իր սիրտը վայրկեան մը ոճիրէն հանգչեցաւ .
 Ու ցած ձայնով կը կըրկնէր , ճակատն առած ձեռքերուն մէջ ,
 « Ա'խ , եթէ գէթ կարենայի՝ մարդոց նըման արտասուել . . . » :

Եթէ կոյսն այդ վայրկեանին կարենար զինքն իմանալ ,
 Եթէ իր ձեռքն երկնային , յանդգնելով անոր մօտիկ ,
 Զայն բըռնէր՝ զըղջաւոր , նորէն երկինք ելլել ուզող ,
 Ո'վ գիտի , թերեւ չարն ա'լ դոյութիւն չէր ունենար .
 Բայց իսկոյն որ տեսաւ , իր մըտախոհ գըլխուն վերեւ ,
 Գողթափ զժժիւրքին ջրզանգական մորմոքը ,
 Զարմացած ու դողդողուն , աչքերը վեր բարձրացուց .
 Քիչ մ'աւելի ուժ գըտած , կարծես երկինքը յիշեց ,

Եւ իր թեւերն արծաթափայլ երկու անդամ վեր վերցուց ,
 Ու հեծեց , իր մոզուած չըրթնեղը կէս բանալով ,
 Ինչպէս մանուկ մը նորոտի , եղէգնեղուն կառչելով ,
 Տրկար ճիչեր կը փորձէ որ Յուրերուն տակ կը խեղդուին :
 Նա տեսաւ որ էն պատրաստ էր զէպ Երկկնքը փախչիլ ,
 Ինչպէս վազր մ'արթնցած՝ փոշիներուն մէջ կը ցաղէ ,
 Անմիջապէս ինքն իր մէջ , ու հզօրագոյն քան երբեք ,
 Վերգտնելով այն ոգին որ բնաւ երբեք չի կըբեր ,
 Չարի սե'ւ ոգին զոր տե'սքն անմեղութեան կը զայրացնէ ,
 Կը չիկնի իր ուժէն տարակուսած ըլլալուն ,
 Խաղաղութեամբ կը համակէ նորէն ճակատը պայծառ ,
 Յանկարծ կըրկին կը վառէ յանդըգնութիւնն իր աչքերուն ,
 Եւ ընդ երկար , լըռութեամբ , հիացարար կը գետէ
 Երկրնքէն իջած զոհն , զոր կ'վիճակէ իր տաճարին .
 Կարծես էնոր ցոյց տալու համար թէ զո'ւր կ'ընդդիմանայ ,
 Եւ ինքն իսկ կարծրանալու համար՝ այդ սուրբ նայուածքով ;
 Առանց սիրոյ եւ առանց խրդօժի խայթի , սառ սրբոյն մէջ
 Իր տալիք հարուածներուն ի'նչ տեղ ուղղելը կը խորհի .
 Ու նըման ռազմիկին որ անվրդով ձեւանալով ,
 Ջրարհին ճեղքերուն մէջէն կ'ջանայ կուրծքն հարուածել ,
 Իր զէմբին կուտայ տեսիլ մ'էնոր տենչին համաձայն .
 Կերպարանք , ձայն , ժեսթ , կեցուածք , իր մէջ ամէն բան կը փոխուի .
 Արցունքներ կեղծուպատիր , որ իր սըրունէն չեն բղղիւր ,
 Յանկաւ'ը կ'երեւան իր աչքերուն եղերքը .
 Ելոա որ երկկնքին մէջ արտասուք չէր տեսած ,
 Կանդ կ'առնէ , հառաչ մ'էնոր վըրդովումներն կը սաստկացնէ .
 Ան կուլայ դառնորէն , աքսորական մարդու մը պէս ,
 Այրիի մը նըման՝ իր մորթըւած որդւոյն մօտ .
 Իր մազերը , քակուած , կը թափթրկին . ու չեն կասիր
 Հեծկըլտանքները կուրծքին որ իր գըլուխը կը թօթվին .
 Ելոա ինքն ալ կուլայ , եւ իրարու կ'խօսին սապէս .

“ Ի'նչ ըրի քեզ . ի'նչ ունիս . ահաւասիկ հո'ս եմ ես :
 — Դուն կ'ուզես փախչիլ ինձմէ , եւ թերեւտ ալ մըշտապէ'ս :
 Ձիս ի'նչքան կը պատժես՝ քեզ զիս յայտնած ըլլալուս :
 — Նախընտրէի պիտի մընալ , բայց Աստուած ի'նձ կը սպասէ .
 Քեզի համար պիտի խօսի'մ իրեն . յաճախ կը լըսէ'մեզ :
 — Ան ինձ ոչինչ կըրնայ ընել . իմ բաղդս երբեք չի փոխուիր .
 Դուն ես հրեշտակ մը փրկելու կարող աստուածը միակ :
 — Ի'նչ կըրնամ ընել , Աւա'ղ . ըսէ' , պէ'տք է որ մընամ :
 — Այո , իջի'ր մինչեւ ինծի , զի չեմ կըրնար ես բարձրանալ :
 — Բայց ի'նչ կ'ուզես ինձմէ : — Եկո'ւրէ'ն աղւոր նուէրն անձը տալն է :
 — Աքսորուի'մ Երկրնքէն : — Ի'նչ փոյթ , եթէ զիս կը սիրես :
 Ձեռքըս բըռնէ' : Քիչ յետոյ , մեզ համար չարն ու բարին
 Հաւասար քամահրանքի մը մէջ իրար պիտի չփոթուին :

Դուռն երբեք հասկըցած չես թէ ո՞րքան անուշ է
 Իր կույժքն ընծայել՝ որ արցունքներ ծածկեն այնտեղ :
 Եկո՛ւր . կա՛յ երջանկութիւն մը զոր ես քեզ պիտի յայտնեմ .
 Դուռն հոգիդ ինծի բա՛ց , եւ ես զայն հո՛ն պիտի հոսեմ :
 Ինչպէս արշալոյսն ու մայր մըտնող լուսնակը
 Իրենց շողերն իրարու կը խառնեն , եւ ինչպէս ցօղն
 Իր երկու արցունքը մէկ մարգարտի մէջ կը միացնէ՝
 Տօգորուելու համար բուրմամբը ծաղկներէն արտաշնչուած ,
 Կըրկին ջա՛կի մը նըման այդ երկու բողբ կը զուգէ ,
 Ոչ նըւազ սերտօրէն մեր հոգիներն պիտի զուգենք :
 — Կը սիրե՛մ քեզ , 'ւ անա կ'իջնեմ : Բայց Երկինքն ի՞նչ պիտի ըսէ :

Այդ միջոցին , օդին մէջէն , անցաւ , հեռու իրենց աչքէն ,
 Երկնաւոր դասերէն մին , եւ օրհնաբան երգերուն մէջ ,
 Սա խօսքերը լըսուեցան զոր հրեշտակներն կը կրկնէին .
 « Տիեզերքին մէջ բովանդակ , յաւերժապէս փա՛ռք անոր
 Որ ուրիշին փրկութեան համար իր անձը կը զո՛ւէ : »
 Կարծես Երկինքը կը խօսէր : Ա՛լ զինամիտի էր Ելուս :

Երկու անգամ դարձեալ վեր առնելով աչքը դրուածն ,
 Պըտըտցնելով նայուածքներ՝ անվճռական տակաւին ,
 Էն փրնարուեց իր երկինքը զոր այլ եւքո չէր տեսներ :

Հրեշտակներ կ'երթային քառսէն դուռն աշխարհներ
 Հանելու : Մինչդեռ անոր խոր դաշտերէն զարհուրագին
 Կ'անցնէին՝ կատարելով հըրամաններն Աստուծոյ ,
 Ամպ մը հրեղէն տեսան ամենքն ալ որ կ'իյնար քահավէժ ,
 Եւ ողբեր ցաւագին , պատասխաններ անողորմ՝
 Բողբն մէջ՝ թեւերու բաբախումին կը խառնուէին :

“ Աղւո՛ր հրեշտակ , ո՞ւր կը տանիս զիս — Եկո՛ւր , հե՛տքս եկուր :
 — Ի՞նչպէս տրխուր է քու ձայնդ , եւ ո՞րքան մութ են խօսքերդ :
 Ետան չէ՞ որ չըղթագ վեր կը վերցնէ : Կարծեցի քեզ
 Փըրկած ըլլալ : — Ո՛չ , ես եմ որ քեզ կը քահիմ կը տանիմ :
 — Եթէ մենք միացած ենք , ի՞նչ փոյթ թէ ո՛ւր ալ ըլլայ :
 Ձիս նորէն ուրեմն քո՛ յըրդ կամ աստուածդ անուանէ :
 — Ըսարո՛ւկս է որ կը տանիմ , եւ զո՛ն է որ ձեռքս ունիմ :
 — Ա՛յնքան բարի կ'երեւայիր : Օ՛հ , ի՞նչ ըրի : — Ոճի՛ր մը :
 — Գէթ աւելի երջանիկ պիտի ըլլա՞ս , զո՞ն ես գոնէ :
 — Աւելի տխուր քան երբեք : — Բայց ո՞վ ես դուն : — Սատա՛նը :
 Փարգւ. Ա. 2. ԱՆՅՐԵՏ ՏՐ ՎԻՆԵԻ

